

Jejige: Fejtörő az elme sportja.

Számtani kérdés:

Melyik az a szám, melynek négyzete és négyszere 285?

Történelmi kérdés:

Hogy nevezték azt a magyar grófort, aki mint főleki főkapitány 1682-ben Thököly Imre fogságába került, honnan három év múlva megszabadult? 1687-ben mint országos főkapitány Eger ostrománál jobb kezét elvesztette.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve annak a növénynek, mely a csoportos virágúak rendjébe és a fészkesek családjába tartozik? Szára nincs, a levelek a növény tövét övezik, fészke belső pikkelyei kinyíltak, fényesek.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 május 31.

6. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Természetrizai kérdés: Glyptodon. — Földrajzi kérdés: Cairngorin hegyecsoport. — Számtani kérdés: A keresett szám 36. — Képrejtvény: Zápor eső csak úgy szakad.

Helyesen fejtették meg: Szemző István, ifj. Fleischl Sándor, Mauthner Imre, Altstock Hugó, Fizély Imre, Polányi Béla, Eisler Dezső, Bazilly Mihály, Vidor Dezső, Feigler Ferenc, Rosenzweig Sándor, Csillaghy László, Paál Antal, H. Nagy Jenő, Licht Zoltán, Satori József, Kovács Lajos, Grünspan Izsák, Székács György, Spiczner Gyula, Tuschák Imre, Kiss Aladár, Friedmann Ernő József, Popper József, Dobránszky Ede, Jurenák Géza, Holesch Gyula, Durkó Ferenc, Hólek László, Hartmann Ervin, Ordódy László, Hoensch Gusztáv.

A kitűzött könyvjutalmat (Macé János: Egy falat kenyér története) Kovács Lajos főgimn. IV o. t., budapesti előfizetők nyerte meg.

A «Tanulók Lapja»-nak gyűjtése Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítására és szobrára:

Ifj. Balogh Gábor, Budapest — 5 K.
Rosenzweig Gyula, Budapest — 1 »
Meixner Ernő, Győr — 1 »
Múltkori gyűjtésünk — 30 »

Összesen: 37 K.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÓHIVATALA

SZERKESZTŐI TELEFON.

B. H. 1. Nem ismerjük. 2. Budapesten lakik. 3. Október elsejéig. — **F. F.** Gyűjtőívet nem küldhünk, mert nem bocsátottunk ki. Készítsen ön s azzal együtt küldje be a gyűjtött összeget s mi lapunkban nyugtázni fogjuk s majd a rendeltetése helyére juttatjuk. — **R. Gy.** A terv nem rossz, csak egy a baja: mi ilyen amatőr-kiállítás rendezésére a legjobb akarat mellett sem vállalkozhatunk, mert az sokkal körülményesebb, hogyszem időt szakíthatnánk reá. Különben is a közönség ebbe a számtalan különféle kiállításba úgy beleúnt, hogy sikerre aligha számíthatnánk. Akik azzal a mesterséggel foglalkoznak, még nagyobbára kezdők, a kezdők pedig ne vágyakozzanak mindjárt arra, hogy munkácskájuk a nyilvánosságra kerüljön. Mi már többször kifejtettük, hogy az ilyen elcsúszott törekvéseknek nem vagyunk nagy barátjai, mert sem okát, sem célját hasznosnak nem tartjuk. — **Maturandus.** Jövő hónapban. A napot még nem tudjuk. — **Erdeklődő.** Mi is megdöbbenéssel vettünk hírt az esetről. Igen sajnálatosnak tartjuk, hogy egyáltalában megtörténhetett, de nem tudjuk az okát s így nem is szólhatunk hozzá. A kétségbeesett szülők helyzetét el tudjuk képzelni s mindenesetre károsnak tartjuk azt az állapotot, hogy néha egészen jelentéktelen események ily végzetes lépésre ragadják az ifjúságot. Erősebb legyen az a kötelék, mely a gyermeket a szülői házhoz fűzi, mélysegebb és föltétlen befolyású a hála a szülő iránt: akkor nem fog előfordulni. Ime, kívánságához mérten elmondottuk arról az esetről véleményünket. — **Labdarúgó.** Sajnálattal tudatjuk, hogy labdarúgó mérkőzésük iránt bennünk a legkisebb érdeklődés sincsen. Az ön kapu-védői tiszte igen fontos lehet, de mi a labdarúgást semmiféle tisztséggel kapcsolatban nem szeretjük. A labát a természet járására, szaladásra teremtette legfőképpen, a rúgás — szerintünk — alárendeltebb foglalkozás. — **F. E. J.** (Szendrő). 1. A Franklin-Társulat a Landerer és Heckenast cég utóda. 2. Mint látja, megemlékeztünk.

KATZER

udvari
szállító.
Árjegyzék
ingyen.

Hazánk első és legnagyobb

Molykár Ellen

9922

Biztosító Megóvó Intézete

Iroda: VI., Ó-utca 42. szám.

Raktárok: VI., Ó-utca 42., 44. (saját ház), 45.
46. és Uj-utca 43. Budapest.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felserdült ifjúság számára.

IRTA

GAAL MÓZES

Ára füzve 3 korona, vászonkötésben 5 korona.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELÉLŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre --- 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... --- 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... --- 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

AZ UTOLSÓ LANTOS.

Regényes korrajz. Irta Gaal Mózes. 8

Mennyit kérdezte mindenfelé, s nem tudott senki hírt mondani fölle. Olyan volt, mint a vándormadár, eljött egy rövid tavaszra énekelni, s aztán más vidékre szállott.

De most... most nem fog oly nagyon sietni. Szinte jól esett a szép asszonynak, hogy Sebők beteg.

Gondosabban ápolta, mint az édes anyja tehetne volna. Kassa legjobb doktorát magához hívatta, s ígért neki füt-fát, csak rendeljen valami jót, hogy a híres lantos, a szép ifjú meg ne haljon.

Czenczeire pedig ráparancsolt, hogy húzza le a sarkantyus csizmát, ha barátja látogatására jön s adja ki a legszigorúbb rendeletet, hogy jaj annak a kocsisnak, aki a Pekri Sándorné háza mellett sebesen hajt.

Czenczeinek akár akart, akár nem, szót kellett fogadnia. Lehúzta sarkantyus csizmáját s meztláb ment Sebők deákhhoz.

A szép asszony nem győzte eléggé kérdezni a betegről, hogy mi jót főzzön, mit szeret a legeslegjobban?

Sebők szíve ellágyult ennyi jószágra.

Ez a főköttös angyal kezdette csábítgatni gondolatban. Mi a te életed magyar lantos? Roszszabb, mint az üstfoltozó cigányé, az uzorás görögé, a zsoldos katonáé. Neked hiába tetszik meg ez a vidék, az a háznép, a te szíved hasztalan kíván megtelepedni valami békés, félrevonult helyen... nem szabad...

Az özvegyasszony pedig kifogyhatatlan volt a jószívűségben.

Megigazította a párnát, ha félrecsúszott. Ő tartotta a kancsóalját, ha inni kért.

Sebők hálásan csókolta meg a gondoskodó kis kezét, s kimondhatatlan gyöngédséggel nézett reá. Ebben volt minden köszönete.

A betegség sokáig tartott, de Sebőknek eszébe sem jutott panaszkodni. Inkább attól a pillanattól félt, ha majd el kell hagynia ezt a tiszta fehér szobát, s a főköttös asszonyt.

Hej, ha ő nem volna Lantos Sebestyén.

Mikor már fölkelhetett, a jó asszony karjára támaszkodva végig járta a szobát, később az udvart.

Beszélgettek mindenféle apróságról, bohókódtak.

Néha elővette lantját, s énekelt lassú, érzelmetől reszkető hangon nótákat, melyeket tőle senki sem hallott sem az előtt, sem azután. Elfeledte, hogy ő volt az a komoly énekes, kinek a húrjai könnyeket csaltak ki öreg harcedzett férfiak szeméből. Itt hálás szíve tanította énekelni, belőle merítette a hangokat, nem hazaszeretetésből, lelkesüléséből.

A késő maradék hiába keresi ezeket a világi nótákat a Tinódi Sebestyén verses krónikái között. Nem írta le, nem adta ki. A világi nótáknak nagy ellensége volt az a kor. A nemzet teste és szíve száz sebből vérzett, hogy is juthatott volna eszébe a magyar lantosnak, hogy a maga kicsiny örömről vagy fájdalomról zengjen?

És tudja a jó Isten, ezek a nóták Pekri Sándornének még inkább tetszettek, mint a zordon harcok dicsőítései. Nem győzte hallgatni, s nem győzött bennök gyönyörködni.

Vége egészen fellábadt.

Arca kissé halvány volt ugyan, de ereje nagyobbára visszatért.

Eljött a búcsúzás napja.

A szép asszony még az utolsó pillanatban is talált valami késleltető okot.

Utoljára már csak az maradt hátra, hogy nem hoz szerencsét pénteken útnak eredni.

Sebők mosolygott a babonára.

— Garabonciás deáknak, asszonyom, legjobb pénteken neki vágni, őt akkor nem érheti semmi baj.

— Három hét mulva csak visszajön ismét, Kassára! — szólott Pekri Sándorné — ezt elvárom a betegemtől.

— Három hét mulva Kassára, — nem tudom mikor telik le ez a három hét, azt sem, hogy mikor jöhetnek vissza, csak azt az egyet tudom, hogy a jószágát, vendégszerető házáat nem felejttem el soha.

Pekriné arca e szavakra fellángolt.

— Jól van Sebők deák, nem kötöm, ki a napot, a hetet, a hónapot, hogy mikor jőjön, de azt megmondom, hogy ha valamikor egy kicsiny igazi nyugalom után vágyik, s megünja az örök barangolást . . . és . . . és . . . hát akkor gondoljon Pekri Sándornéra.

Sebők deáknak már ajkán volt a szó . . . de elharapta. A szép asszonynak feléje nyújtott kezét melegen megszorítva búcsút intett, s kincses Kassa városából kivágtatott.

XI.

A nyirbátori savanyú bor.

Kassáról Nyir-Bátor felé vette Sebők deák az útját.

Nyir-Bátorban volt a somlyai Báthoriak ősi kastélya. Akkori ura Báthori András, arról volt nevezetes, hogy szeretett bőkezűnek látszani, de a látszattal meg is elégedett, világért sem igyekezett valósággal az lenni is.

Kupak István hpmester, Vacok Tamás kulcsár és Csepegő Mihály főkukta éppen a házigazda természetéhez voltak szabva.

Kupak szerette a borféléket, Vacok sem utálta ugyan, de a peccsenyüket előtérbe helyezte; Csepegő uram pedig mind a kettőt szerencsés összhangzatba tudta hozni.

Ha Báthori András elment hazulról megyegyűlésre, vagy ecsedi rokonai látogatására, ez a három vitte a gazdátlan házban a főszerepet.

Magukról bőségesen megemlékeztek, de más emberfiáról könnyen megfeledkeztek.

Éppen egy ily alkalommal lépett be a nyirbátori kastély udvarába Sebők deák.

Bozontos szőrű komondorok irgalmatlanul megugatták. Ez volt az egyedüli nagyon barátságos fogadtatás.

Kétcsatlós féle álldogált az udvarház ereszében, s avval mulatták magukat, hogy melyik tudja kövel meghajítani az udvaron ácsorgó verebeket.

Sebők egy ideig várt a jóakaratra, de mikor látta, hogy itt a várakozás csak a komondorok szívét hatja meg, s készíti elhallgatásra; egyet gondolt, s a két suhanera kiáltott:

— Atyámfia, merre van itt az istálló?

Az egyik hajlandónak mutatkozott feléje fordulni, s nagy vártatva kiböfönté, hogy:

— Nincs itthon Báthori Endre uram.

— Mit bánom én, ha nincs is itt. Én pedig, ha jól emlékszem, nem is azt kérdeztem. Báthori uram hajléka nem az az istálló. Magyar főúr kastélyát még nem találtam zárva a vendég előtt!

— Azt az úr tudja, nem tartozik reánk. Beszéljen a hpmesterrel.

— Hogy hívják?

— Kupak István nemzeti uramnak.

— És nemzeti Kupak István hpmester uramat ez időszerint hol találhatnám?

— Majd csak oda fenn van a rezidenciában. Ott tanyázik, ha a nagyságos úr elutazni méltóztatik.

— Legyen szíves atyámfia, vezessen engem a hpmester uram ő kegyelmihez.

A csatlós megtette vele ezt a kutyabarátságot, s erős elhatározás után, a lónak is gondját viselte. (Két ezüst dénárral meglágyítá szívét Sebők deák.)

Kupak István uram jó kondícióban levő negyvenes ember volt, kissé meghájasodott, különben egész kifogástalan ábrázatú ember vala.

Az ötödik kupa ménesi mellett zavarta őt Sebők.

— Ki fia vagy öcsém? — kérdezte Kupak uram erősen neki pirult arccal, s különös tekintély hangján.

— Nevem Tinódi Sebestyén, az ország Lantos Sebestyénnek ismer, sokan Sebők deáknak szólítanak. És kigyelmed vitéz uram?

— Én öcsém azt sem tudom, melyik fán termett Tinódi Sebestyén, Lantos Sebestyénnel sem találkoztam még világ életemben, nó de Sebők deákkal sem ettem cseresznyét egy tálból.

Az érdekes hpmester az egyet nagyon megnyomintotta, mert szemet szűrt neki a deák bátor tekintete, s főleg a várt alázatosság helyett bántotta az idegennek bátor fellépése.

— Nemzeti uram ugyancsak emberül megfelelt. Hitvány diák volnék, ha ezért meg nem becsülném nemzeti uramat. Először is hát Tinódi Sebestyén olyan fán termett, melyről nemzeti hpmester uram sem érett, sem éretlen cseresznyét nem szakíthatna le; pro secundo: Lantos Sebestyénnel már ennek a hazának sok érdekes embere találkozott, s nem a Lantos Sebestyén baja, ha nemzeti hpmester uram nem volt ezek között; pro tertio: hosszú útról jövök, ergo erre a kemény lócára, nemzeti uram engedelmével, leülök. Aztán majd megismerkedünk.

A hpmestert még inkább bosszantotta ez a beszéd.

— Nó deák, tudsz-e sipolni, dobot verni, boszorkányt táncoltatni, viharokat idézni, tehén tejet megrontani, szerencsét mondani, tenyérből olvasni. Ehun van ni, olvass a markomból.

Sebők felkacagott.

— Az én sipom kirepesztené a kigyelmed két füle dobját, nemzeti hpmester uram.

— Hogy-hogy?

— Csak úgy nemzeti uram, hogy ez az én furulyám, nincs hosszú csöve, de erős hangot ad.

Kivette tarsolyából a pisztolyt.

Nemzeti Kupak hpmester uram hátrébb rántotta a széket, s elfelejtett az ijedségtől inni is.

— Nincs mit félnie, ez a furulya csak akkor szól, ha a gazdájának olyan kedve van, mint a boldogult János királynak, mikor Szolimánnal összeesőkolózott.

Nem vagyok én garabonciás deák hpmester uram, hanem lantos. Kigyelmed ügylátszik nem tudja még miféle mesterség ez. Valamivel rosszabb a csizmadiaságnál. Nó most már tudja. Hanem egyebet vagyok mondandó. Mikor jön haza Báthori András uram ő nagysága?

— Azt maga tudja. Elmarad hónapokig is. Néha két hét alatt kijárja magát. Meg akarod . . . azaz nó meg akarja várni kelmed uram-öcsém?

Ha egy esztendeig jön vissza is megvárom. A barát találkozását Salm gróffal itt akarom, itt kell megvárom.

— Az ismét a kelmed dolga. Nó hát csak várja. Hé csatlós, János!

A szolga nagysokára bejött.

— Ez az úr-féle itt várja a nagyságos urat, meg ne zavarjátok a várakozásában.

És e szavak után Kupak hpmester uram behívatta két kenyeres pajtását. Felhozott még öt kupa vörös bort és iddogáltak.

Sebőköt bosszantotta ez a hányvetiség, de nem szólott semmit, kacagott is hozzá.

— Vitézlő uramék, nem volna annyi ember-

GONDOSAN ÁPOLTA.

ségük, hogy valami borféléket hozassanak Lantos Sebestyénnek a Báthori András pincéjéből?

Kupak csiptetett a szemével, s valamit dörögött a kulcsár fülébe.

Néhány pere mulva hozott a szolga egy kopott kulacsot valamelyes tartalommal.

Sebők kortyantott belőle. Rosszabb volt, mint az ecet, de neki jól esett, mert a melegség, a hosszú út kiszárította a torkát. Még azt is észrevette, hogy a hosszú asztal tulsó végéről kémelve nézik rajta a — hatást.

Azért is jó arcot vágott hozzá. (Folyt. köv.)

ATILLA ÉS DETRE.*

Győzelmet ünnepelne, de gyászol a sereg,
Vezére, mint vitéze, mindannyi kesereg.
Beszélnek a fiúkról, — haj! ez hogy így esett!
Ki is ne tudna róluk valami kedveset!?

A hún király szívébe a kést ki mártja majd.
Ki lesz a hír vivője, ki mondja el a bajt?
Nagy, hirtelen haragja, jaj annak, akit ér,
Eszét veszíti anyjok édes cselédiér!

Atilla büszke trónja, ma nincs, akire vár,
A félvilág királyát szegény is szánja már.
Fejét kezére hajtja, ül Detre szóval:
Mindenki eltalálja, mi gondolatja van?

Ögyek, az ősz vezér is, ime eléje lép
S kíméletes szavakkal beszélni kezd ekép:
«Veróna hős királya! ha hozzá jól tudok,
Itáliából immár indulhatunk, hunok.

Attila úgy akarta, szavadra hallgatánk,
Megvittuk jó ügyedben, győzelmes a csatánk;
De haj! hogy örömnünkbe keserűség vegyül:
Jövet négyen valátok, menet csak egyedül!

Azért, ha még maradnál, kérem kegyelmedet,
A hún sereggel addig előre hadd megyek!
Országod rendbe szedni, — van tenni mit hiszen:
A győzelem- s a gyász hírt előtted megvizsem.»

«Értem szavadbul, értem, elem ami vezet,»
Mond Detre s ősz Ögyekkel hálásan fog kezét,
«Jelentsed a királynak, becsületed ezen,
Hogy trónja lépesejéhez nyomodban érkezem.»

Amerre ment, amint jön a győztes hún sereg,
Sok tarka-barka nép gyűl, sok zagyva nyelv pereg;
A fán evetke szökdel, csicsereg színes madár,
Orót, Edöcske mind ezt nem látja, hallja már!

Sok fegyver éle csillan, az úton száll a por,
Az őrütek kigyúlnak az est beálltakor;
Amíg nyársakra tűzve a birkacomb pirul,
Esik szó, száll sóhajlás Elzán tréfaírul.

Új éneket szereznek a vándor kobzosok,
Újongva győznek újra s a gyász megint zokog.
Az útba váltogatta a nappal így az éjt,
Dunánk-Tiszánk közébe amíg Ögyek elért.

A bal jelek hozója de már előtte járt
S megrémítette szóval a hún királyi párt.
Mert tévovázva késik a várva-várt öröm
S a fájdalom hivatlan sebes-vágtatva jön.

Szerelme két szülötte mióta útra kelt,
Naponkint látta Rékát és asszonyit a kert;
A kerti domb tetőjén famivű díszlak állt,
A szem bejárta onnan körül a sík határt.

Ott várja őket anyjuk, köntöst himez nekik,
Aranyfonállal ékest, az asszonyok szegik;
Amerre eltűnének, soká figyelve néz, —
Biztatni, fölvidíteni mindannyiszor nehéz.

Bús őszi nap a tájon, a fának lombja hull,
A Szürke és a Szellő megjön gazdátlanul;
Gubancosak, soványak, a kengyel földet ér,
A nyergök félre fordult s reá aludt a vér.

Szegény királyi asszony mikor meglátja ezt,
Sikoltva a lovakhoz, kiáltva futni kezd:
«Mi érte, hol maradtak? két drága gyermekem!
Beteljesült, megölték — nagy Isten, jaj nekem!»

Az udvar összecsendül, növekszik a zsvaj,
Kilép a palotából Attila, hogy mi baj?
A két ló merre, min? jött? arról, van, aki tud,
De egyikük se' látta a két királyfiut.

Attila távozást int és csöndben oszlanak,
Csak Réka áll gyötörve s a kintul omlatag';
Körülkarolja férje, rá támaszkodhatik, —
Kísérte: vitte inkább tanútlan' a lakig.

De már elhagyta őt is bizalma, jobb hite:
«E paripák a vészből kerültek így ide.
Csatába vitte volna? nem, a verónai!
De, türelem, maholnap meg fogjuk hallani.»

Meg is hallák Ögyektől; kereste bár a szót,
Amelyik úgy ne fájjon, de csak hiába vót.
Beszélte, mint találták mezőn az ifjakat,
Hallgatta Réka asszony s csak elbukott hanyatt.

«Elég, öreg!» szakítja király a szót felen.
Két arc mered feléje sebekkel éktelen, —
«Máskorra hagyd a többit!» Sok hangosan zokog,
Nem tudni, él-e? költik nejét az asszonyok.

Az állat is, ha bántod kicsinyeit, harap;
Csatáznak az apában a fájdalom s harag;
A félvilágot értük lánggal borítaná
S utánuk tudna menni a nyirkos föld alá.

De bűnül és boszúnál nagyobb a félelem:
Ki elkísérte eddig, hű szív, az életen,
Vonaglik itten, ime, meg is szakad talán!
Gyűl lassan a meleg pír s tör át az arc haván.

* Mutatvány Regőczy (Exner) Győző «Réka gyász» című elbeszéléséből. (A hatodik ének.)

A NÁDOR ITÉLETE.

Ifjúági színmű két felvonásban. Irta Mosdóssy Imre.

Személyek:

A nádor.	Balog Gáspár Tamás öccse
Az alispán.	Zsófia, a felesége.
Balog Tamás, várúr.	László } gyermekeik.
Pető, várnagy.	István }
Hutas András.	Hegedős.
Hutásné.	Vitézek, katonák.
Hutas Peti.	Várnép.
Szkender pasa.	

Idő: a török foglalás ideje a XVII. század elején.

I. felvonás.

Szin: magas, gót-ablakú várterem. A falak mellett köröskörül alacsony padok futnak, a jobb előtérben; ilyen pad előtt nehéz, alacsony faragott tölgyfa asztal, rajta ónkannák. A falakon fegyverek, kopják, kerek pajzsok és sisakok vannak. A bal háttérben egy csigalépcső látszik, a jobb háttérben vasajtó, mely sötét folyosóra nyílik.

1. jelenet.

(TAMÁS, PETŐ, két alabárdos áll a jobb háttéri ajtónál. Reggel.)

TAMÁS (A tölgyfa asztalra támaszkodva ül.) Nem lehet! Nem tudom elhallgattatni!

PETŐ (egy ónkancsót Tamás elől kicserél s egy másikat tesz eléje) Mit, nagy jó uram? Hisz még minden csendes. A kakas is elhallgatott, a madárdal se hallik ide!

TAMÁS: Ostoba! Nem tudom elhallgattatni ami neked nincs! Adj innom!

PETŐ: Ihol, már értem, jó uram: a lelkiismeret legyen az, ami nekem nincsen? Csak világosan kell beszélni, akkor én mindjárt megértem! De ládd jó uram, én tudnék neked okos tanácsot adni.

TAMÁS: Ha jó tanács lesz, szétvágom a koponyádat s bearanyoztatom azt a zugát, ahonnan egy okos tanács is kikerülhetett!

PETŐ: Minthogy azután a fejtétel után aligha lesz rá időm, hát előre is megköszönöm szíves nagy jóindulatát uramnak.

TAMÁS: Beszéljen a szád, de minden fölösleges szóért két dénárt fizetsz.

PETŐ: Nem gazdagszik meg tőlem jó uram! Kevés szavú ember vagyok, elég ha az oldalbordám kelepel.

TAMÁS: Tizenhat szó, harminckét dénár.

PETŐ: Protestálok uram, oldalborda egy szó, különben sem ér meg nekem négy dénár.

TAMÁS: Huszonnyolc dénár!

PETŐ: Kezdem már. Neked uram valami világra szóló nagy művet kéne cselekedned!

TAMÁS: (közbe vág) A lelkiismeret elhallgattatására?

PETŐ: (Jámber arccal) A nádor úr ő nagysága kegyes kedvekeresése miatt!

TAMÁS: (Megrázza Petőt.) Hol vegyek én most világra szóló nagy dolgot, ember? Hiszen a török

Szemét kinyitja tágra, zavartan széttékint,
Megreszket a királyné: emlékezik megint.
Attila óvja, félti, — de jöhet-e nagyobb?
Hadd hallja hát tovább is: «Elég erős vagyok!»

Elmondta ősz Ögyek most, amit tinétek én;
Tort ült a gyász a hunság egész területén.
Eközbe Detre is jött; ajándok ami gyűlt,
Helyettök a szüléknek elhozta messziről.

Hol édesen pihentek a gyermekek menet,
A sátor két koporsót most félve rejteget;
Az ércmivű födéltre bús fáklya fénye hull,
Az éjszakába Detre azt nézi szóltalanul. —

A gyászba vont teremben ül a királyi pár,
Közélg komoly-nyugodtan a verónai már;
Király tekintetéről, királyné könnyiről,
Jót néki egy se' jösol, ki áll a trón körül.

Eléjük lép, szavára figyel a nagy terem:
«Fölségeket sebet én föltépni nem merem;
Mentségem ime nincsen, sem arra vigaszom,
Hanem engesztelésül fejemmel tartozom.»

Letérdel, amíg így szól, a trón lépcsőire,
A koronát fejezől a földre teszi le,
Borúl a hún királynak palástja szélihez, —
Léleket-fogva várja mindenki, hogy mi lesz.

«Veróna hőse, kelj föl; Hadúr végzése volt,
Hogy érne vad miatta s esnek nevedre fölt?!
Mi gyermekink veszítők, te meg testvéredet:
Osztyalosodtul, ime, fogadd részvéteimet!

Igaz hívünk ki voltál, nem állsz bíréd előtt:
A koronát föl újra, hadd ékesítse föd!
Isten ha nagy csapással minket meglátogat,
Bölesekké fájdalomban avat királyokat.»

Hunok királya ekkép lebirta, ami fáj,
Főlemelé magához hívét, az új királyt,
Nyilván a kegy jeleül csókolta homlokán, —
Kezét nyújtotta Réka szívből, de szomorán.

Siratta is halálíg gyönyörű két fiát.
Ha ők a trónt megérik, mi jó, belé ki lát?
Ki tudja? áll ma is tán a hún birodalom
S nem zengi Réka gyászát elkésve bús dalom!

Regőczy (Exner) Győző.

Minden órának leszakaszd virágát.

A jövendőnek sivatag homályát

Bízd az Istenség vezető kezére

S élj az idővel.

Berzsenyi.

szultántól kezdve a legutolsó futó betyárig mindenki alszik, tesped, pihen. Nincs most alkalom, hogy a hibáit valaki nagy tettekkel köszörülje ki... ha a király és az erdélyi fejedelem nem kötöttek volna egymással is meg a török szultánnal is békét! Vagy a budai pasát fogjam el s vigyem diadallal Bécsbe vagy Gyulafehérvárra, olyan katonákkal, mint ti vagytok?

PETŐ: (Fejét csóválva.) Baj, nagy baj! Aztán most még nádort is választottak megint, ez is hozzá! Még csak ez kellett nekünk! 1562 óta megvontunk máig nádor nélkül, ellehattünk volna még akár száz évig is nélküle! Úgy-e? És ez a nádor nagyobb úr, mint valaha: az alispánnal jár faluról-falura. (Sóhajt.) Nem hiába, hogy én akkor fekete kakast láttam leröpülni a palócok tornyáról álmomban; de mondtam is másnap nagy jó uramnak, ne bántsa a tulajdon öccsét! (Közelebb lép Tamáshoz és füléhez hajol.) Igaz-e?

TAMÁS: (Komolyan.) Igaz, igaz, bár ne volna az.

PETŐ: Mintha most volna, pedig már jó ideje történt, úgy emlékszem rá. Bezzeg mi haszna belőle, hogy elfoglalta Gáspár úr portáját? Hogy az földönfutó lett bánatában, mert nagy jó uram a feleségét és gyerekeit elcsukatta.

TAMÁS: (Járkál a teremben.) Igaz, igaz, de ha a szenvedély elragadt! Csak legalább ne hazudtam volna, mikor Gáspár a feleségét és gyerekeit kérte: hogy nem láttam őket.

PETŐ: Most a nádor úr, aki már alighanem tud valamit, elítéli nagy jó urat s akkor mi lesz velünk?

2. jelenet.

ÖR. Előbbiek.

ÖR: (A bal háttéri oszlopfelepon leszalad s Tamás előtt térdre esik.) Uram, vágasd le fejemet, tolasd ki a szememet!

PETŐ: Mi lelt, beszélj?!

TAMÁS: Megnémultál?

ÖR: Nem, uram, csak elaludtam és amint felocsúdtam, magam előtt látom az egész Peres-erdőt lángban.

PETŐ: Bizonyosan Szkender pasa égeti a te javaidat, uram! Itt az idő nagy cselekedet véghezvitelére, uram!

ÖR: Ölj meg engem, Tamás vitéz, hogy észre nem vettem a bajt előbb.

TAMÁS: (Indulattal.) Vigyétek innen ezt a síró babát, (kitörő hévvel) hadd gondolkodjam! (A két katonára az ajtó felől elölpre elviszi az őr.)

PETŐ: (Súgva a katonákhoz.) Vigyétek az én szobámba. (Tamáshoz.) Uram, itt a jó alkalom a nagy dologra, a saját jóvóltod is úgy kívánja és a nép áldani fog.

TAMÁS: Mit tegyek?

PETŐ: Szedd össze leghivebb és legvitézebb embereidet és rohand meg Szkender pasát, pusztítsd el a föld színéről.

TAMÁS: Ember, ne gúnyolj és ne hozd eszembe kudarcimat; hányszor kísértettem én már meg, hogy ezt a vad rablót elfogjam!

PETŐ: Akkor marad az kudarc, nagy jó uram, ha nem mered újra megkísérteni s annál nagyobb lesz dicsőséged, ha végre sikerül.

TAMÁS: (Gondolkodás után) Igazad van! Készüljtek; ez egyszer szebb boszú lángol szívemben, (Künt trombitahang) mert büneimet vérrel fogom lemosni magamról!

3. jelenet.

HEGEDŐS, egy katona, előbbiek.

KATONA: (Benéz az ajtón.) Mehetsz, diák uram, itt bent van a nagy úr!

HEGEDŐS (belép).

KATONA: (Visszamenet.) A csajvadék maradjon ott-kint, majd aztán nektek is dalol a hegedős.

HEGEDŐS (Megáll az ajtóban, fejbőlintással üdvözlí Tamást és dalolni kezd.)

Uram, uram, várnak ura,
Lábamat teszem várad porára.
Ajkam kinyitom ékes danára:
Nyíljék ki szív e szép esetnek,
Magsokasítja bölcsességtek.
És ha okúltok — valamit tanúltok,
Egy pohár bort és fényes éles kardot
A hegedőstől ne sajnáljatok!

TAMÁS: (Sötétben, közelebb lépve a hegedőshöz.) Tisztelem a lantodat, dalmok, de harcra készülök Szkender pasa ellen! Eredj, dalolj ott lent az udvaron a népnek, itt a pohár (az asztalra mutat), a fényes kard amott (a falon függő kardok egyikére mutat).

HEGEDŐS: (A kardot leemelve, meghajolva.)

Szkender pasának karjai szörnyűk,
Patakban ömlik a könny is tőlük;
Viruló tanyákon tanyát üt a füst,
Jól teszed uram, csak üsd, csak üsd!
Gáspár öcsédnek elpusztult tanyája,
Boszuló karodat már most az is várja!

TAMÁS: (Megrendül és egy lépést hátrál, magában) Ó, hát az is elpusztult? Most már a legjobb akarat mellett is hogy adom vissza neki? (Fent.) Fegyverre hát, lóra emberek, magyar vitézek, a hazáért, a dicsőségért és az én nyugalmamért!

4. jelenet.

SZKENDER pasa, előbbiek, PETI, HUTÁS ANDRÁS, katonák.

(Legelől Szkender pasa, összekötött kezekkel, le-horgasztott fejjel, utána Peti, Hutás András, Hutásné, katonák; künt trombita szó. Peti Szkender pasa összes fegyverét: kardját, koppját, turbánját vállára vetve hozza; félkörben állnak meg Tamás előtt.)

TAMÁS: Mit látok? Szkender pasa, a félhold büszkesége, réme és ostora a magyarnak, — jó helyre hozott a sors! Ennél jobb helyed, vitéz pasa, csak Sztambulban, a Jedikulában lehetne! Hol vannak vitézi tetteid?!

SZKENDER: (Tompán, fájdalommal.) Nem a te dicsőséged, hogy itt vagyok, Tamás vitéz; nem is dicsőséges úton lettem foglyoddá. Orvul támadtál meg, nem nyílt harcban... de (föhászódik) Allah nagy és hatalmas, legyen áldott az ő neve!

PETI: (Előlép, Szkendert lenézve.) Ne gyalázd a vitéz urat, pogány! Nem ő támadott orvul, hanem én, nem ő fogott el, hanem én szedtelek rá, én, egyszerű palóc!

TAMÁS: (Petihez.) Hallgass, majd ha kérdezek, akkor beszélj!

HUTÁS: De édes jó uram! Azt a kedves portát égette fel (megfenyegeti Szkendert) ez az istentelen pogány, ahol magam is születtem, ahol Gáspár úr gyerekeit ápolgattam s ahol az az áldott úri pár mint két galamb édegett, már ezt csak meg kellett büntetnünk: ezt eszeltük ki az én jó öregemmel, úgy-e, András apó?

PETI: Gáspár vitéz kastélyának a füstje nem fojtogat?

TAMÁS: Hallgassatok, mert kivágotom a fecsegő nyelveteket.

PETI: (Meghökkenve.) De uram, én vitézi tettet műveltem!

TAMÁS: Majd elveszed méltó jutalmát! (Petőhöz) Várnagy, vidd el őt és adass neki egy szobát az emeleten, amint szokás a vendégnek, vendéged is meg őt apjástól, anyjástól, hegedősötől. (Súgva) Külön börtönbe csukd őket, de a hegedőssel jól bánj!

PETŐ: Gyertek urak, iszunk Szkender pasa egészségére.

DEÁK-VÖRÖSMARTY EMLÉKTÁBLA.

HUTÁS: Úgy van, jó uram, mindent én eszeltem ki.

PETI: (Hutás elé állva, esetlenül hadonázva.) Ugyan, már mit eszeltek volna ki kigyelmetek, mikor az egész az én fejemben fölt? Kelmetek csak segítettek, csak a fazekat adták a húshoz.

TAMÁS: (súgva Petőhöz.) Azt akarom, hogy Szkender elfogása az én érdemem legyen! Érted-e?

PETŐ: (súgva Tamáshoz.) Értem, sőt magam is ilyesfélét akartam tanácsolni, hanem akkor talán jó volna ezt a csöcseléket eltávolítani innét.

TAMÁS: (A néphez és katonákhoz.) Távozzatok, csak (Szkenderre és az előtte álló Peti, Hutás, Hutásné és Hegedősre mutatva) ti maradjatok.

SZKENDER: Balog Tamás, akármit mértél fejemre, végezz velem hamar!

HUTÁS: (Mialatt a nép s a katonák távoztak a teremből.) Hát az a sok fölégetett falú nem égeti a lelkedet?

HUTÁS, HUTÁS: (Hálálkodva.) Ó, jó uram, köszönjük, nincs rá érdemünk!

PETI: (Félre, a turbánt kabátja alá gyűrve.) Mit akarsz, Tamás úr? Nem fogsz te ki olyan könnyen Hutás Petin! Majd vigyázunk. (Hutás, Peti, Hutásné, Hegedős és Pető mind elmennek.)

HEGEDŐS: (félre mentében) Furcsa a vendégszeretete Tamás lovagnak.

5. jelenet.

TAMÁS, SZKENDER.

TAMÁS: Magunk vagyunk, számoljunk pogány! Ül le!

SZKENDER: Vetesd le ezt a kötelet kezemről, kardomtól megfosztva ügyiseléggé rab vagyok már!

TAMÁS: Előbb beszéld el, hogyan estél fogásba?

SZKENDER: Kacagni akarsz ostobaságomon, vagy újból akarsz kizozni?

TAMÁS: (Magában.) Tudnom kell, másképp hogy adhatnék számot róla? (fenn.) Beszélj, vagy kiköttek az udvarra s ott fogsz éhen elpusztulni!

SZKENDER: Beszélek uram, beszélek! A napokban betért a váramba ez a fickó, aki elfogott s a hátán cipelt nekem két medveboccot.

TAMÁS: Ne tréfálgj, jó úr.

SZKENDER: Allah nagy és hatalmas. Megkérdeztem a fiút, hol vette a medveboccot? Azt felelte: van ott, hatalmas pasa, sok vén medve is, ahonnan ezek a fickók valók, de az a hely a te ellenséged erdeje, nem jó volna oda menned.

TAMÁS: (Összeesapja kezét.) S te nem akasztattad fel azt a fickót ezért a beszédért?

SZKENDER: Nem. Ó, bár tettem volna! Lám, te bölcsőbb lettél volna nálam!

TAMÁS: (Közbe vág.) És érzékenyebb a bátor hírnevére.

SZKENDER: Én csak a talpára kötöttem útilapút huszonöt botból s azt mondtam neki: azt üzenem uradnak, hogy holnapután minden medvét lelövöm. Elmentem egy válogatott csapattal vadászni a te erdődbe. Vezető volt az a fickó. Ezzel akartam neki megmutatni, hogy nem félek. Ment a vadászat szépen. Két medvét lelőttem már, mikor a harmadik a Juhász-szirt alatti hegyszakadékból felém törtet. Ó, uram, rémes látvány volt az!

TAMÁS: Nos? Megijedtél, vitéz pasa?

SZKENDER: Meg, uram! A medve sörénye égett. Megdermedtem s elejtette kezem a dárdát. Jött még hirtelenjében másik két medve, szintúgy égő sörénnyel, iszonyún bögve, mert hátuk mögött és jobbról-balról egyszerre lángba borult az erdő száraz avarja. S amikor körülnéztem, magam voltam; katonáim, a gazok, úgy látszik, előbb észrevették az erdő-égést, vagy hogy megvesztegetted őket Balog Tamás s elmenekültek idejében. Hallottam, hogy recseg, ropog, pattog az egész erdő; egyfelől égett a szálfák, másfelől a száraz avar lángja futott sebesen s amíg szemem megbűvölve bámulta a szaladó lángot, összeért a két tüzes nyelv s körül voltam zárva. Kétségbeesve azt hittem, hogy a szirt-tető menedéket nyújt. Félóráig tartott, amíg felkúsztam a tetejére. De ott is fojtott a füst és a hőség. Egyszerre egy hurok csapódott a nyakamba s a földre rántott. Egy siheder így tett rabbá engem!

(Folyt. köv.)

A bizalom egy makacs virág,
Nehéz nevelni s egy fűvás
Előli.

Guzmics.

AZ AKHILLEION SZOBRAI.

Boldogult Erzsébet királynénk kedvelt üdülőhelye a Korfu szigetén épült Akhilleion volt. A királyné ízlése szerint épült az ott levő szép palota, az ő nemes ízlését dicséri a szép kert, s minden ami az Akhilleionban van.

HEINE SZOBRA.

AZ AKHILLEION VILLA KERTJÉBŐL.

Gyakran elmondogatta:

— Ezt a helyet szeretem legjobban, mert ezt én teremttem. Minden fát és minden szobrot magam választottam.

Mikor a királyné yachtja megérkezett a korfui kikötőbe, már messziről látta kedves költőjének, Heinenak szobrát. Heine gyönyörű márvány szobrához márványlépcső vezet, a lépcső két oldalán vasrács van, mely olyan finom munka, mintha csipkéből volna fonva.

A szobor az ősz költőt ültében mutatja be. Le-

Utazás egy zombék körül.

A zombék körül mélységes csend honol, mert a hajnal fakadó pirossága még nem keltette munkára lakóit.

A völgyet ködtenger borítja, melynek forrása ott van a kis fűszálaban, s virágok szirmában, ők lehették ki a földből ezt a mozdulatlan, fehér vizű tengert, a melynek apró úszó részecskéiből hull alá az első napsugár a föld növényeinek írága gyöngye, a harmat. A lombsátor alatt szunnyadó zombék úgy sötétlik ki, mint egy tengerbe vetett sziget Messziről, a hol már a homály összeolvasztotta az eget a földdel, ragyog egy-egy csillag lobogó lánggal, el-eltűnő fényvel, mintha valami virrasztó óriás éjszakába bámoló, le-lehunyó álmos szeme volna.

Végtelenül mozdulatlan ez a ködbe merült világ, de in, amott egy hosszú, vékony, fényes csikot látok. Kis szalag csak, mint egy baba-főkető pántlikája. aztán nő, nő gyorsan s mintha az égre egy láthatatlan kéz ezüst tallérokat rakna, szép félkör alakban fénylik az ég. Ez a napkirály ezüst koronája, aztán felteszi arany szálakból font fényes koronáját s diadalmasan, mosolyogva, mint igazi isten emelkedik föl.

De még csak egy sugárka látszik, mely piros a megölt csillagok verétől, aztán másik, harmadik s a ködtenger itt lent megmozdul. Hullámzik lassan, lomhán lefelé folyva a kis patak medre fölött arra, hol az Ipoly kanyarog. Apad, apad, már egy-egy bokor is látszik, itt-ott a búzavetés is, amott már a rét zombékjainak teteje is, majd egy-egy folt zöld pázsit s végre felmerül az egész eltakart világ és mikor a nap oda áll a hegy tetejére, hogy végig tekintsen tűzfénylő szemével földjén, minden tiszta, minden ébren van harmatgyöngyös, ragyogó ruhájába öltözve.

Népesedik a mező. Keskeny gyalogúton hosszú ibasorban mennek a munkába. Meg-megesisillan egy-egy kasza amonnan messziről, a szálas fűvű rét közepéből, utána a másik, harmadik — sok, sok. Leesapnak ütemre s dől a gazdag rend. Amotta hegy menedékesen ereszkedik le, áldott búzával van földve. Egyhőmpölygő tenger az egész hegy. Várom, hogy ez az óriás, fodrozó hullám mikor csap le a völgybe, maga alá temetve mindent.

Csak hullámzik, fodrozik tova, le a völgybe, völgyből föl a hegyre, merre a szél fújja. Áldott, gazdag hullámú tenger, sok családnak édes reménye! A rögből növesztette ezt a tengert a nehéz munka s mielőtt a kis mag behullott volna, izzadságcsöppek, az arc harmata hullott

BYRON SZOBRA.

szobra ép abban a pillanatban mutatja be, mikor valamelyik költeménye megírásához fog. Karoszkének támlájára támaszkodik; arkifejezése a gondolatokban való nagy elmélyedést mutatja. Kezében papirost tart, hogy eszméit azonnal megörökíthesse.

E szép szobrok között, az Akhilleion árnyas parkjában gyakran órák hosszáig elsétálgatott jó királynénk. S ha kérdezték, miért van egyedül, azt felelte, hogy az egyedüllet a legjobb tápláléka a léleknek.

rá. Az áldás napsugáron az égből jön, de csak a munkára száll.

Kék szemével a búzavirág kandikál ki a gazdag hullámokból, amonnan meg egy-egy pipacs. A pajzán lepkék szívesen rászállnának, ha az örökké mozgó kalász el nem üzné őket; kis kelyhökre hajol, úgy óvja, védi a csapodár lepkéktől.

Ennek a tengernek lakói is vannak, búvárja a fürj, mint egy megindult rög gyorsan gurul el a sűrűn benőtt barázdarések között, ha meg kihussantja valami zaj a fürjesapatot, mint egy darab felhő csap ki nagy subogással; amott a pacirta dalol, mintha egy láthatatlan szárlól függne le az égből, mozdulatlanul száll, itt a vérese szítal, nagyokat bukva le a föld felé, zsákmányra vadász. Fönt, nagyon magasan, hol a felhők szállnak, kanyarog végtelen lassan egy kis pont, ez a héjja, aztán esik, esik le egyenesen, mint egy eldobott kő, becsap a rébe s egy pillanat múlva mint villám megint felcsap s mint a kilőtt nyíl száll az erdő felé elragadott zsákmányával, a mi talán egy kis madárfiók vagy egy egérke. Utána erednek a fecskék, körül-fogják, meg-megcsipik, de az erős rabló nem ereszi el zsákmányát.

Hiába nézek föl most az égre, a jó angyal-pásztorok szavát nem hallom többé, a felleg-báránycák sincsenek ott, csak *felhők*, melyeket a szél visz szárnyán sietve, ki tudja hová, ki tudja milyen vidékre. Az angyalpásztorok elszálltak, meghaltak, a nyáj is elpusztult — utánok sir a lellem.

Egy része ki van vágva az erdőnek, csak itt-ott áll egy-egy fa. Rakásokba rakták a kivágott törzseket, olyan ez a kivágott erdőoldal, mint egy temető: sírhantok a farakások, fejfák a szórványosan élve hagyott fák.

Mit beszél itt a szél? Szomorúan süvit el sietve, mintha siratná kedves berkeit, mintha futna a halál helyéről. Itt csak varjúk laknak s ez még szomorúbbá teszi a helyet; ott feketéllének a fák. Talán temetni jötték s a hol rigó-fütty vert visszhangot s fülemile dala csattogott, most búsan, bánatosan szól a temetési dal: kár . . . kár . . . kár.

Sietve megyek tovább tekintetemmel oda azokhoz a sötétnyel körített hegyekhez; ott az a nagyon meredek a Süveges, amaz a három csúcsú a Rovátkás, emez a laposan szétterülő a Naphegy. Szeretettel csüng rajtok a tekintetem, hiszen sok édes emlék köt hozzájok, ezek a kis falum szőlőhegyei. Ismerem minden dőlőjüket, tudom, melyik pásztaban terem a góhér, a szagos kadarka, a rózsaszínű szőlő, tudom, hol szürték, melyik borházban a legédesebb bort. Eszembe jutnak a szüretök őszi hideg reggelei, mikor a dértől csillogó pázsitban guggolva hallgattam a hordók és puskák durrogását. Még fel se jött a nap, máris hangamódra volt meglepve a hegyek oldala, teteje; hegytől-hegyig hangzott a dal, a zsongás, örömmámorban úszott az egész

vidék. Sürgő-forgó népségtől tarkult az áldott nedvű szőlővel terhelt hegyoldal, teltek a puttonok, teltek a nagy taposó-kádak s a prés özön-
nel öntötte a bornak igaz anyját, az édes mustot.

Este aztán, ha homály borult a hegyekre, felhangzott a muzsika, a tilinkó, kigyúltak a virrasztó tüzek. Végre aztán, mikor a Kincső-szekere rúdját, a mi húzza az egész eget, a Hüvely piczi kocsis arra fordította a Csószház-esillag felé, elcsendesültek a mulató népek és mély álomba merülve aludtak a sötét takaróba burkolt hegyek.

A szőlőhegyek mellett el a völgybe látok, olyan kis falú van ott, mint az én zombék-falúm. Épp úgy tűnik föl, mint egy égre festett kép, melynek rámája a hegy s a fölötte tornyosuló felhők. Kis torony s néhány szalmafedeles ház látszik; eldugott fészkek ez, hová a világgaz el nem hat, jámbor emberek lakják, a kik, ha megkondul a harang, leveszik fejükről a kalapot.

Amott áll egy magányos fa a hegy tetején, mellette valami romféle áll, egy pár darab kő csak. Valamikor erős tornyú vár lehetett, a melyen piros zászlókat lengetett a szél. Félelmetes hely ez nagyon, mert a lépés alatt dobog ott a föld, talán titkos börtönüreg van alúl, a melyben nehéz lánczokkal megkötött csontvázak fekszenek. Nem is jár itt senki. békén költik ki ragadozó fiaikat a héjják, véresék.

Nyögve sóhajt el fölötte a szél s egy kis darázs zümmögése se vegyül bele. Mintha a levegő-ég is szürkébb lenne fölötte; emlékezem a mesére, mely róla szól: rabló-lovag lakott ott s a megölt emberek lelke jár ott sóhajtva a szálló füvek s gyér bokrok között. Emitt alúl, egészen az erdővel borított hegy alatt, a csörgő patak szélén áll egy lakatlan ház. Fából van építve, teteje nincs, ott hever a fübe dova, de sűrűen befödte az iszalag, a moha. Valamikor malom lehetett, mely vígan kelepelve feleselt a visszhanggal. Most csendes, csak az elromlott zuhogóból lerohanó víz zúg, fehér tajtékot hányva az örvénykarikákba.

Lenyúlik az erdő egészen a patakig, ott meg összeölelkezik az erős lombú tölgy ága a hajlós fűzfavesszőkkel. Nyomon követem a patak folyását. A réten átmegy s odaér a beültetett földek közé. Különféle színű szalagok, pázs taföldek nyúlnak le a parthoz. Nincsen olyan divatszoba, melynek ilyen változatos, pompás színű szőnyege volna. Itt egy csik haragos zöld, ott egy aranysárga, továbbat hamvasszürke, tele hullatva drága fehér ezüsttel, fehér virággal.

A patak elkanyarodik hirtelen s mihelyt eljutott az óriás mellől, csobogó szelid örömmel fut le a sással szegett part között oda, oda a fűzfa erdők, a bársonyos homok között futó Ipoly ölébe.

A nap magas delelőn áll, kis árnyat vet most a nagy fa is, olyant, mint egy csöpp bokor. A mozgó rögvilág megállott, csönd van s nagy

mozdulatlanság és csak itt-ott a búzák között elvezető keskeny útaeskákon láthatni egy-két fehér kendős fejet tova haladni, ezek az elkésett ételvivők.

A nagy csendet csak a tücskök prüpögése zavarja, ezek a kóbor örök-zenészek egész nap lantolnak. Elbújnak egy kicsinyke haraszt vagy rög alá, ez elég árnyék nekik s úgy elégitik ki dalos szenvedélyöket.

A föld tikkadt pihenése azonban csak rövid ideig tart, mihelyt oldalra billen a nap egy kicsit is, megint megéled minden a rög hátán. Itt kapa csillog, amott kaszát fennek, emerre nagy, széles oldalú szekerek mennek egymásután, hogy a frissen petrenczékbe rakott szénát betakarítsák, mert egy pillanat műve csak, egy piczike szellő szeszélyétől függ, felhő kerekedik, csak olyan, mint egy fekete pecsét fehér levélen, megnőnek szárnyai nagy hirtelen, beteríti velök az egész eget, egy hegy csúcsától a másik bércéig szétnyújtja, mint egy óriás sárkány, hosszú, fényes lángot lövell ki, mely ketté hasítja a saját kebelét, belebődül a fájdalomba, hogy reszketnek a hegyormok s a völgy rögei; aztán zuhog az eső, mint egy alázuhanó tenger ömlik, ömlik, míg a kegyes szivárvány el nem fordítja másfelé ezen özönvizet.

Ezer patak támad hirtelenében, sok apró bogárka, kis hangya, szorgalmas méhe hal bele sárga hullámaiba; a rendbe vágott széna le-paskolva úszik s ez nagy kár, mert ízét, illatát elveszti.

Sürög minden, a zombék népsége kint van mind, most kell takarítani, hogy a mikor a ragyogó étellel duzzadó földeket eltakarja a hó, legyen harapni való s könnyű lélekkel lehessen hallgatni, mint rázza az ablakot a szél sürgető haraggal.

Meg is látszik a sürgő munka eredménye: amott már le van vágva a rét, hosszú rendekben hever a selyem fű, emitt meg sok apró hegyeeskét raktak belőle, apró boglyácskákat s a mint végig nyúlnak a völgyön le hosszú sorokban, az utolsók már csak olyannak látszanak, mint egy jókora puczkuturas, mint egy hangya-zombék. Egyik-egyik tetejére rászáll a golya s féllábát felhúzza, lassan forgatva fejét, bámúlja a vidéket. Ugyan miről gondolkozik ez a jószívű, bölcsfejű golyamadár?

A réteken itt-ott sással, náddal benőtt hely van; hiába pusztítják ezt, nem terem ott szálas fű soha. A sás közül a víz, mint sejtől a méz, úgy csillog ki, itt-ott szabad is volna a víz tükre, ha be nem vonná zöld fátyollal a vízi lenese; ezek a zombék vidékének tengerszemei, honnan sötét éjjeken át tüzes lelkek szállnak ki, végig lobogva hangtalanul a hosszú völgyön. Ezekről a tüzes, szálló emberektől megborzad a pásztor s egyik kezébe göresös botját kapva, a másikkal keresztet vet, a hű kutya meg hosszasan félve vonít bele a sötétségbe. Ő is fél!

De már hosszabb árnyak esnek, a nap közel

áll az ég pereméhez. A zombék falúból füst-oszlopok kígyóznak ki magasan az ég felé. Ott fönt aztán a sok kis tűzhely füstje összeölelkezik, összefoly; ebből meg a földből kiszálló párából szövődik meg a falú felett lebegő éjjeli takaró fátyol.

A nap éppen a Rovátkás hegy középső csúcsa mögé száll le, még ott ragyog a csúcs tetején. Mintha egy vulkán gyúlt volna ki, sziporkázva szállnak szét a lángkévék. Szemben az erdők teteje fog lángot, a csupasz árkos hegyoldalak sajátos szint vesznek fel, mely szürkésből meg aranyárgából van összekeverve.

Mindig sötétebb, sötétebb lesz, már a szőlő-hegyeket is elnyeli az esti szürkület. Összefolyik az ég az erdők sötét kékjével, a völgyből is alig látszik valami, elmosódnak a petrencze sorok, a hullámzó vetések. Árnyba merül a zombék környéke, mintha láthatatlan kéz szürke takarót borítana rá, a mely mindig fehérebb, fehérebb lesz; ködtengerré válik, a mely beföd mindent. A falú kertjeinek sötét lombja látszik ki csak, csöndesen suttognak a lombok, majd a mint elhangzott az estvéli harangzó s megszólalt amottan az oldalban a síró furulya, a zombék népével a lombok is lenyugodnak s a csillag szemekkel ragyogó égbolt alatt, a ködtenger közepében békén alszik zombékfalú s még alvó lehelle se hallszik.

Nógrádi László.

HYPATIA.

Történeti regény az V. századból.

Irta Kingsley Károly.

9

Az ifjúság számára átdolgozta Zsigány Árpád.

És Philammon, életében most először, hallotta Homeros klasszikus verseinek dörgő zenéjét: a gyönyörű VI. éneknek azt a részét, melyben a költő valósággal lefesti Hektor búcsúját Andromakhetól.* Ott kezdte Hypatia, ahol Hektor keresi a feleségét, és Andromakhe szemközt jön vele . . .

Jött hát vele szemközt, vele a cseléde, Hektor szép kis fiát tartván az ölébe; Kicsiny még, de ragyog, mint csillag, a gyermek, Nevezé az apja ötet Skamandernek: De Astyanaxnak trójaiak mondják, Mert Hektor viseli Ilionnak gondját.

Szó nélkül a bajnok mosolyog fiára, De Andromakhénak ömlik könnye-árja; Megáll férje mellett, férje kezét fogja, Szemrehányó szóval ezeket zokogja:

«Boldogtalan! megöl az a nagy szív téged, Nézd legalább s szánd meg kisdéd esemetédet: S engemet is, szegényt — árvát nem sokára . . . Hiszen minden akhiv téged vár halálra!

* Ez a fordítás Baksay Sándoré. A Baksay fordítását (I—VI. ének) a Franklin-Társulat adta ki; ára 2 korona 40 fillér.

Valamennyi rád tör. — Jobb, meghaljak én is:
Jobb, hogy a föld alá akkor szálljak én is;
Mert enyhület semmi, — csak fájdalom vár rám:
Sem apám, sem anyám . . . itten hagytak árván . . .

Mindenem most, Hektor, te magad vagy nekem:
Apám, anyám, bátyám, férjem, ékességem.
Szánj meg hát, és maradj itt, a tornyon állván, —
Ne hagyj hitvesedet, gyermekedet árván.
A vad fígefánál vond össze a népet:
Ott leggyöngébb a fal — azt a helyet védjed» . . .

A fényes sisakú hős felelt viszonttag:
«Hitvesem, engem is terhe nyom e gondnak;
De félek: nyelvére ember, asszony vészen,
Ha a harcot gyáván, csak messziről nézem.

A szívem is mást mond: ahhoz vagyok szokva,
Sereg élén járjak, bátran viaskodva,
Órizzem nevemet, apám dicsőségét,
Noha lelkem sejtí már a dolgok végét . . .
Eljön majd az idő: Priamus és háza,
Meg a szent Ilion — porba lesz alázza.

De akkor se fáj úgy a szívem Trójaért,
Királyné anyámért, Priamus királyért,
Sok bátor öcsémnek porba hullásáért:
Mint a te életed keserves sorsáért!

Mikor majd siratod szabadságod napját,
Mert valamely akhiv sírva hurcol — rabját —
A más vásznát szövöd, vízért más szavára
Jársz a Messeisre vagy Hypereiára:
Nehéz kénytelenség nagy terhe szakad rád.

Akik sírni látnak, azt mondják majd ekkor:
«Ennek az asszonynak férje vala Hektor, —
A lovas dardánok legelső vitéze,
Mikor Trója alatt dült a harcok vése.»

Igy szólnak akkor, s csak búdat tetézik,
Nagy szabadítódért mert a szíved vérzik:
De a szakadó föld temessen el engem
Maga alá inkább, — mint hallani kelljen
A te kiáltásod, —
Vagy pedig szemlélni elhurcoltatásod.»

Igy szólván, kis fiát ölelné szívére,
De ez dajkájának rejtődött keblére;
Ijedten sikoltott, megrettent apjától,
Apja sisakjától, sisakja bokrájától.

Apjának, anyjának nyílt erre mosolyja . . .
Majd fényes sisakját Hektor lecsatolja,
Letészi a földre, fiát veszi ölebe,
Kedves csemetéjét édesen csókolja, —
És, magasra tartván, ekképen könyörge:

«Ó Zeusz! hadd legyen ez a gyermek szintén
Trójaiak között dicsőséges, mint én,
Országiani termett, hatalmas erőre:
«Különb az apjánál»: mondassák felőle.

Mikor diadallal harcaiból tér meg,
Lepje szennye pornak, ellenséges vérnek,
Hozván a sok zsákmányt, kit a harcra szerze,
S fogadja az anyja igen örvendezve.»

E szóval gyermekét hitvesének adta,
Illatos keblére az anyja fogadta
Könnyező mosollyal . . .
Kit a bajnok látván, megindult szívében,
Kézén simogatta hitvesét gyöngéden,
S mondta néki szóval:

«Szegénykém ne búsulj fölöttébb, mert engem
Egy bajnok se ölhet meg, végzetem ellen:
Viszont senki, ha hős, vagy gyáva, — végzetét
Nem kerüli el, ha asszonytól születék.

Most hát csak menj haza, magad dolgát lássad:
A vásznad, az orsód; tartsd rendben a házad.
Vagynak még Trójában férfiak elegen:
Hagyd nekik a harcot — főként pedig nekem.»

Igy szólt, és sisakját föltette fejére,
Andromakhe pedig hazafelé tére;
Sokszor visszafordult, sok könnye kicsordult,
Míg vérontó férje házaig elére . . .

. . . Így szól a dal, és ez a mythosz — ma-
gyarázta Hypatia. — De Homeros, az isteni jós
és költő, nagy igazságokat burkolt e hősi rege
tündöklő fátyolába. Ha személyesítjük a minden-
ség, az örökkévalóság és az élet titokzatos erőit,
melyeknek csak a hatásait látjuk és érezzük, de
a lényegüket nem tudjuk, legott világos lesz
előttünk a költő és jós tanítása . . . Hektor, a
mindenható: — Zeusz, Andromakhe: — a ter-
mészet; Astyanax: — a lélek . . . Mily szép és
mély értelmű ez a mythosz! Astyanax fél apjától,
a mindenható Zeusztól, és anyjának, a termé-
szetnek keblére menekül! . . . Ahonnan sarjadt:
oda tér vissza; a mindenségből támadt, az örök
természetből fakadt: ott talál pihenést, oda ki-
vándorozik! . . .

. . . Így száll vissza minden ismét oda, ahon-
nan eredt; határos időig, rövid, véges napig tart
az anyag és a szellem atalakulása, s rabsága le-
járásával ismét visszahull a minden élet és igaz-
ság kútfejebe. Testünk a lélek börtöne: de a por-
hüvely nem sokáig tartja fogva a halhatatlan
lelket, amely, ha széttörte bilincseit, visszaröp-
pen az örökkévaló lélekbe. Így hull az eső és a
harmat a földre, ahol forrás alakjában fakad ki;
a forrásból patak lesz: a patak a folyóba siet,
a folyó a mérhetetlen tengerbe, ahonnan ismét
fölszáll az égbe, megtisztulván minden földi
szennytől, portól s megint visszatér a semmibe,
amely a Minden, ahonnan fakadt . . .

Itt megállt Hypatia. Alakja kiegyenesedett
ültében, egyik kezével az égre mutatott s arcá-
nak átszellemült kifejezésén meglátszott, hogy
lelke egész erejével hiszi, amit tanít . . . Így ült
ott pár pillanatig mozdulatlanul; aztán a karja
lassan lehanyatlott, s ő maga, odafordulván ta-
nitványaihoz, szeliden mondta:

— Most menjetek. Ez minden, amit ma mon-
dani kívántam nektek.

Philammon volt az első, aki fölugrott és szinte
megbabonázva kirohant a teremből . . . A gon-
dolatok egész serege csatára kelt szívében és el-

méjében . . . Mi volt ez, amit hallott? . . . Ha
ez volt a pogány filozófia, legalább is volt olyan
szép, mint a keresztény egyház tanítása . . .
A lélek halhatatlansága! . . . Nem ezt magya-
rázta-e Hypatia is? . . . Az örökkévalóság — a
minden — a semmi! . . . Mit jelenthetett mind
ez? . . . Semmiből lettünk és semmivé leszünk:
hisz a keresztény vallás ugyanezt tanítja . . . De
hogyan lehet az, hogy a semmi — minden is egy-
szersmind? . . .

Mielőtt milderre felelni tudott volna magá-
nak, hirtelen elébe toppant a kis Endaimon, az
a fűgés ember, aki Alexandriába érkeztek az
orránál fogva vezette őt, a városon végig.

— Az Istenek sokszor arra pazarolják kegyel-
müket, aki legkevésbé érdelemli meg — mondta
Endaimon, megfogván Philammon karját.

— Félre az útból! — rivalt rá Philammon, s
elakarta taszítani.

— Bolond, mit akarsz? — feddette őt a kis
portás. — Engem Hypatia küldött utánad . . .
Nos, mit tárod a szádat? . . . Hypatia beszélni
akar veled . . . Theon hivat, s én úgy szaladtam,
hogy a nyelvem is kilóg.

— Ki az a Theon? — kérdezte Philammon
dadogva és halálsáppadt lett.

— Hypatia apja, te ostoba! . . . Azt izeni
neked, hogy holnap, a harmadik órában látogasd
meg . . . Nézd: ott lakik abban a házban, a mu-
zeum átellenében. De el menj ám, élhetetlen! . . .
Ó, jaj: már jönnek az urak, s egyik se találja a
napernyőjét! . . . Még utóbb elvesztem miattad
a hivatalomat.

S a kis törpe lélekszakadva rohant vissza a
múzeumba, mialatt Philammon lassan, támo-
lyogva ment haza felé, s mihelyt a pátriárka
házába ért, azonnal megkérte Pétert, hogy je-
lentse be ő szentségénél.

Cyryll nyugodtan hallgatta meg Philammon
aki sírva, szegyenkezve és reszkette beszélt el,
hogy mi történt vele. Aztán elbocsátotta Philam-
mon, hogy menjen a betegekért ápolni, de meg-
hagyta neki, hogy senkinek egy szót se szóljon
az egész dologról, estére pedig ismét jöjjön föl
hozzá: addigra majd megfontolja, hogy elmen-
jen-e Philammon holnap Theonhoz . . .

Hypatia hangja egész nap ott csengett a Phi-
lammon fülében . . . «Lájtátok, hogy barát: sze-
gény csak azt mondja, amire tanították» . . .
Úgy van: ő csak barát volt, s nem tudott egye-
bet, mint amire tanították . . . De hátha ez,
amire tanították, csak egyik fele volt az igaz-
ságnak, s a másik feléről semmit se tudott? . . .

Eszébe jutottak az öreg presbiter szavai is,
hogy az egyházat eretnek szekták emészti . . .
Ariánusok és manicheusok, donatisták és ada-
miták mind a maguk tanítását hirdették és val-
lották igaznak, pedig oly homlokegyenest ellen-
kező dogmákra esküdtek, hogy még a zsinat-
ok se tudták összeegyeztetni őket. És ezeken
a zsinatokon, ahol a keresztény egyház látható
fejei a Szentlélek ótalma alatt tanácskoztak —

mily sokféle, ellentétes dogmán vitakoztak a
tudós püspökök — s mily eredménytelenek vol-
tak ezek a viták! . . . Hátha nem is az ő taní-
tásukban van az igazság, aminthogy nem is le-
het, mert hisz egymást cáfolták minduntalan? . . .
Hátha valóban a régi filozófia az igaz, amit Hy-
pátia tanít? . . . Ah, nem! . . . Ez csak a sátán
inckelkedése: és a sátán ennek a pogány leány-
nak az alakjába búj, hogy szépségével, édes
zenéjű szavával annál biztosabban elcsábíthassa
és romlásba dönthesse az ő lelkét! . . .

EGYIK KEZÉVEL AZ ÉGRE MUTATOTT.

Philammon testben, lélekben megtörve, halálra
fáradtan ment haza este a betegápolásból. Óhaj-
totta, de meg rettegett is, hogy Cyryll megengedi
a találkozást Hypatiával . . . Mi lesz, ha az a
pogány leány meggyőzi őt mézédesszavával, dia-
dalmal logikájával? . . . De hátha ő győz? . . .
Hátha ő téríti meg Hypatiát az igaz Isten hi-
tére? . . . Ah, ez a boldogság és dicsőség min-
dennel fölért, amit a szive-lelke csak óhajtha-
tott: s ha megtehetné ezt, nyugodtan halna meg,
mert nem élt hiába!

A pátriárka házában nagy volt a zürzavar és
a forrongás, mikor Philammon hazatért. Cyryll
ugyanis követséget küldött a prefektushoz, jelent-
vén, hogy a zsidók «kitakarodtak» a városból, s kér-

PRAETORIANUS KATONÁK.

vén őt, hogy most már, miután Alexandria «megszabadult» tőlük, ne is eressze vissza őket a városba. Ez a követség azonban, melyet maga a földiakónus vezetett — még mindig nem tért vissza, s a szerzetesek már nagyon aggódtak társaikért.

— Több mint három órája, hogy elmentek — mondta az egyik. — Orestes eddig már bizonyára meg is ölette őket.

— Nem hiszem, hogy kezet merne vetni a földiakónusra! — szolt a másik.

— Mindent mer az a zsvány! — fakadt ki a harmadik. — És Cyrill se tette jól, hogy a farkas torkába küldte a bárányokat. Mi szükség volt megizenni a prefektusnak, hogy a zsidók elmentek? . . . Rájött volna magától is, mihelyt a pénze elfogyott volna, s nem találta volna meg az uzorásokat.

— Mi történt, úsztelendő atyám? — kérdezte Philammon alázatosan Pétertől, aki izgatottan és a fogait csikorgatva járt-kelt az udvaron.

— Ah, te vagy? . . . Hát holnap reggel elmehetsz, ha akarsz. . . A pátriárka nem ér rá, hogy veled beszéljen. Hanem azért elmehetsz. Jobb is, ha elmész: legalább ott ragadsz, s nem keresztelked többé az útmaidat.

Ezzel sarkon fordult és ott akarta hagyni Philammon, de a fiatal szerzetes elébe állt, s alázatosan ugyan, de határozottan mondta:

— Ő szentsége megparancsolta, hogy jelentkezzen nála, mielőtt . . .

— Bolond! — rivalt rá Péter dühösen — hogy mersz erőszakoskodni?

— Én teljesítem ő szentsége parancsát — felelte Philammon elszántan — ha neked nem tesz is. Különben is azt hiszem, hogy meg akarsz fosztani ő szentsége áldásától és tanácsaitól.

Péter pár pillanatig gúnyosan, kihívóan vigyorgott Philammon szemébe s aztán, felelet helyett, teljes erejéből arcul ütötte őt, egyúttal pedig torkaszakadtából segítségért kiabált.

Ha Pambo büntette volna így, a pusztában, Philammon szótlanul tűrte volna az arcul ütést, de ettől az álnok embertől nem bírta elviselni. Ez az arcul csapás volt az utolsó csepp, amelytől kicsordult csalódásainak a serlege s a következő pillanatban Péter a földön hevert, Philammon pedig rajt térdelt a mellén.

De a szerzetesek mind oda rohantak és lerángatták róla, Péter pedig, mihelyt fölkelhetett, ismét neki ment Philammonnak s közben fogcsikorgatva hörögte:

— Fogjátok meg! Az áruló! Az eretnek! A pogányokkal cimborál! Fogjátok meg!

— Le vele! Dobjátok ki! Föl kell vinni a pátriárka színe elé! — kiabáltak a szerzetesek össze-vissza.

Philammon vad erővel rázta le magáról támadóit s hátát a falnak vetvén, elszántan várta őket.

— Tanúnak hívlak benneteket! — tajtékozott Péter. — Megütött engem, az Isten szolgáját, mert szemére lobbantottam, hogy ma reggel Hypatiánál volt!

A szerzetesek elszörnyedve hördültek föl, míg Philammon rekedten védekezett;

— A pátriárka ő szentsége küldött oda!

— Hallottátok?! — üvöltözött Péter diadalmasan, — nem is tagadja!

— Istentelenség! Istentelenség! — kiabáltak a szerzetesek és rá akartak rohanni.

Philammon körülnézett, hogy nem lát-e fegyvert vagy botot, amivel védelmezhetné magát, de semmi se volt a keze ügyében. A szerzetesek dühösen ugráltak előtte és körülötte, vadul fenyegették őt ökleikkel, de mindenik azt várta, hogy a másik támadja meg Philammon, mert az ifjú nagyon izmos volt és csontos öklei félelmetes fegyverek lehettek.

— Eresszetek! — lihegte Philammon haragtól fojtott hangon. — Isten a tanum, hogy nem vagyok eretnek s a pátriárka is tudja ezt! Eresszetek, hadd menjek el innen s ígérem, hogy vissza se jövök mindaddig, míg a pátriárka maga nem hívát. Eresszetek, ha mondom!

A szerzetesek visszahökkenetek egy percre Philammon rekedt hangjától és vérben forgó szeméitől, ő pedig felhasználván ezt a pillanatot, vad kiáltással keresztül tört rajtuk s bár üldözői azonnal utána rohantak, mégis sikerült kiugrania az utcára, egyenesen a küldöttség karjai közé, mely éppen akkor jött meg a prefektustól.

Ez mentette meg Philammon; a szerzetesek mindjárt körülfojták a földiakónust, aki sokkal fontosabb újságot hozott, hogysen a Philammon dolgával továbbistörödhettek volna.

— Ó, barátaim! — lihegett a földiakónus, — csak Istennek köszönhetjük, hogy megint itt vagyunk. A zsarnok kétóra-hosszáig varakoztatott bennünket a palotája kapui előtt s aztán kiküldte a praetorianusokat meg a licitorokat a vesszőcsomóval meg a fejszével és azzal az izenettel, hogy a rablók és fosztogatók számára nincs más felelete.

(Folyt. köv.)

RÓMAI LICITOROK.

A Deák-Vörösmarty emléktábla.

Képünkhez.

E hó 17-én szép ünnepségek közepette leplezték le Kolozsvárott annak a háznak az emléktábláját, melyben az 1845-ik év május havának 16-ik napján Deák Ferenc és Vörösmarty Mihály megszállottak. A magyar nemzet e két büszkesége Kemény Samu gróf vendége volt. A haza két nagy férfjának tiszteletére akkor a Kemény grófi család Mária Terézia korában épült egyemeletes palotájában összegyűltek az erdélyi liberális politikusok és írók, a kolozsvári három főiskola ifjúsága pedig fáklyás-zenét adott. A tisztelgést Deák Ferenc köszönte meg s mert az ünneplők Vörösmartyt is hallani kívánták, ő is mondott — bár nem volt szónok — néhány köszönő szót. Ez esemény ötvennyolcadik évfordulója volt most.

Az emléktáblát a házra, mely jelenleg gróf Zichy Istvánné tulajdona, az erdélyi irodalmi társaság kezdeményezésére készítették, leplezésére nagy és lelkes közönség gyűlt össze a fellobogózott Mátyás-téren. A leplezési beszédet Versényi György, az ismert költő mondotta. Az emléktáblát Szamosy János, az erdélyi irodalmi társaság alelnöke adta át a város gazdóságába, amit Szvacsina Géza polgármester ígért meg, dicsőítve Deák és Vörösmarty emlékezetét.

Az emléktáblán a következő felirat olvasható:

Ennek a háznak erkélyéről szoltott
DEÁK FERENC és VÖRÖSMARTY MIHÁLY
a fáklyásmenetben tisztelgő ifjúsághoz 1845 május 16-án.

Megjelölte az ERDÉLYI IRODALMI TÁRSASÁG
kegyelete
1903 május 17-én.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Kirándulás. A temesvári állami főgimnázium IV., V. s VI. osztályú tanulói, az igazgató és három tanár kíséretében május 21-én három és fél napra terjedő kirándulást rendeztek. Az út főbb pontjai: Lippa-Radna, Déva, hol a régi várat tekintették meg az ifjak. Piski, Vajda-Hunyad, hol a híres várat és vasgyárat tekintették meg; innen Retvisorára és Gyalárra értek és megnézték az ottani vasbányákat. A tanulók az igen tanulságos és szép kirándulásról vasárnap, 24-én Aradon át ismét Temesvárra érkeztek. A kirándulás összesen 39 diák vett részt.

Önképzőkori tudósítások. A karcagi ev. ref. gimnázium május 19-én tartotta 14-ik rendes gyűlését. Bíraltak: Reingewürz Lajos és Ludmán Lajos VI. o. tanulók. Ollé József VI. o. t. szabadelőadást tartott a «Szép»ről. Szavaltak: Mándoky Kálmán és Boros Jenő IV. o. tanulók. — Az iglói ág. hitv. ev. főgimnázium ifjúsága a kirándulási alap javára sikerült hangversenyt rendezett a következő műsossal: Symphonia. Előadták: Hrezda Gusztáv VIII. o. t., Marcsék Andor VII. o. t., Domonkos Ferenc V. o. t. Magyar Rhapsodia, Gaál Ferenc-től; zongorán előadta Jantner Ervin VII. o. t. Árpád síri álma, írta Miskolczi Kovács Gyula, szavalt Csátary Imre

VIII. o. t. A tót táncmester, monolog Gabányitól; előadta Rosenfeld Marcell VIII. o. t. Liszt Ferenc II. Rhapsodiája, zongorán előadta Marcsék Andor VII. o. t. Trio, Mozarttól; zongorán, hegedűn és kis bőgőn előadták: Jantner Ervin VII. o. t., Hankis Béla VI. o. t. és Marcsék Tibor V. o. t.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Verne Gyula egyik legsikerültebb regénye: «A bégum 500 milliója» jelent meg új kiadásban meg bővítve sok új eredeti francia képpel. Az ifjúság e kedvelt frójának könyvei közt nem sok van, mely érdekesebb és izgatóbb lenne, mint ez a történet. Attól kezdve, hogy a bégum mesés örökségén egy német és egy francia professzor osztozkodik, egész addig, amidőn Schulze urat épp abban a pillanatban öli meg egy szétrobbant lövedék, amikor Sarassin professzor városát el akarja törölni a föld színéről, — nincs a kötetben egyetlen egy lap se, amelyen az olvasó érdeklődése csökkenne. És az Acélváros gigászi csodái, melyek közt a változatos epizódok során végig kalauzol bennünket a tudós szerző, élénk varázsolják a modern ágyú-ipart, a maga egész nagyságában és félelmetes voltában. A sikerült, gördülékeny magyar fordítás Szász Károly munkája és nem szorul külön dícséretre; a díszes kötetet a Franklin-Társulat adta ki; ára fűzve 2 kor., színnyomatú vászonkötésben 3 K. 50 f.

FEJTÖRŐ.

Számítási kérdés:

Gondolok egy számot, veszem a felét, ebből kivonok egyet. A maradék harmadából ismét kivonok egyet s az új maradék negyedéből ismét egyet s marad 1. Melyik számot gondoltam? (János László.)

Vegyteni kérdés:

C₂H₆O₂ minek a képlete ez? Az aludt tejben, savanyú uborkában, savanyú káposztában stb. fordul elő. Színtelen, erősen savanyú, sűrű folyadék. (Halmos Gyula.)

Történelmi kérdés:

Ki volt Thököli Imrénének titkára? Teleki Mihályt szolgálta s ennek halála után 1690-ben került Thökölihez, kit aztán elkísért a számkivetésbe. Jelen volt Nikomédiában a fejedelem és özv. Zrinyi Ilona halálos ágyánál. Később visszajött Magyarországra s a II. Rákóczi Ferenc-től kapott csalfalvai birtokára vonult; meghalt 1711-ben pestisben. (Csizsár József.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 június 7.

7. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: III. Henrik francia király. —
Térmésztrajzi kérdés: Amphyoxus lanciolatus, vagy
lánsahal. Felfedezője Limaxnak nézte. — Számítási
kérdés: 30 kenyér. — Képrejtvény: A művész hazája
széles e világ.

Helyesen fejtették meg: Rosenzweig Sándor, Gengely
István, Friedrich László, Karczag H., Rogulics János,
Licht Zoltán, Szaxun Mária, György Lajos, ifj. Fleischl
Sándor, Spiczker Gyula, Hoensch Gusztáv, Eisler Dezső,
ifj. Némethy Károly, Altstoeck Hugó, Dobránszky Ede,
Jurenák Géza, Sátor József, Radó István, H. Nagy
Jenő, Grosz József, Feigler Ferenc, Zetl Ágoston,
Grünspan Izsák, Kronberger Emil, Popovits József,
Mauthner Imre, Puschák Imre, Durkó Ferenc, Spitz
Emil, Bálint Domokos, Polányi Béla, Hartmann Ervin,
Haim Dávid, Kiss István, br. Villani Lajos, Popper
József, Fürst Oszkár.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Kujak
Andris, díszk.) Sátor József főreáliskolai IV. o. t.,
budapesti előfizetőnk nyerte meg.

A «Tanulók Lapja»-nak gyűjtése Rákóczi Ferenc
hamvainak hazaszállítására és szobrára:

Hollós Béla tanár úr gyűjtése a tatai
kegy. r. gimn. III. és IV. osztályában 11 K. 73 fill.
Múltkor gyűjtésünk ————— 37 »
összesen: 48 K. 73 fill.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Panaszos írás. A legutóbbi tornaversenyről szóló
panaszos írást mélyes szánakozással olvastuk ugyan,
de közzétenni nem fogjuk. Attól félünk, hogy edzettebb
olvasóink a panaszos írás szerzőjét «anyámasszony ka-
tonájá»-nak neveznék, erre pedig nem szolgált reá ön,
aki a szomjúságot mégis el tudta tűrni. — **Probus.**
Szeptemberben is tartanak érettségi vizsgákat. Ha
most betegségre miatt nem teheti le, majd leteszi szeptem-
berben. Nem fog elkésni attól, hogy az egyetemen
beiratkozzék. Elvégre az egészség előbbre való, mint a
juniusi érettségi bizonyítvány. — **Szerénység.** Az ál-
nének korántsem felel meg a három fölöttébb gyöngye
versnek a beküldése. Ha még effajta több is van, ne
átalja őket mind fejenként máglya-halálra szánni.
Eleinte talán vérezni fog a szíve, de idővel megvígasz-
talódik. Nekünk azokat, miket eddig írt, ne küldte be;
majd öt-hat, esetleg tíz év múlva bizonyára vagy jobba-
kat, vagy esetleg semmiféle verset sem fog írni, ami el-
végre nem tartozik a legnagyobb szerencsétlenségek
közé. — **P. E.** («A gyilkos leány».) A balladai homály
olyan sűrű és áthatolhatatlan fátylat borított a gyilkos
leány rémes tetteire, hogy ollóval sem tudtunk áttörni
rajta. Mindössze azt vettük észre, hogy az ilyenféle
rimkek: *tere-sejt; gyorsan-hogyan* stb. sehogy sem
hangzanak jól még a balladában sem. — **H. L.** («Rossz
időjárás».) A kis költemény címe ügyetlen, a tar-
talma nemes, a feldolgozás nem költői. A fűti hálának
nem kell okvetlenül versben keresni kifejezést. —
B. J. (Budapest). Kapható lapunk kiadóhivatalában. —
H. A. (Temesvár). 1. Teljes joggal írhatók, de ezek a
nevek csak magyar fordítások. Az eredeti névhez meg-
szokás, hagyomány fűződik. Latin nyelven írt történelmi
műveinkben így fordulnak elő, így írjuk tehát mi is.
A régi családneveket is csak szokásból — vagy ha job-
ban tetszik, kegyeletből — írjuk régiesen. 2. Az idegen
(főleg görög) tulajdonneveknek a helyesírása, úgy hisz-

szük, még jó sokáig nem lesz egyöntetű. Ezért nem kell
tépeldődnünk ilyen részletkérdéseken. Ha ön az iskolából
kikerülve a saját belátása szerint helyesnek ítélte elvek
szerint fog írni, senki sem fogja számon kérni, hogy
miért nem írt más elv szerint. Szerintünk a legnagyobb
baj az, hogy teljes egyöntetűség nincsen s egyhamar
nem is lesz helyesírásunkban. Ezért még a következet-
lenségeken sem szabad megütödnünk. — **N. J.** (Nagy-
Kanizsa). A regement igen töretlen úton dűcög még.
Taposni kell még sokáig a rögös utat, míg szép dob-
pergésre és trombitaszóra fog kecsesen lépegetni. —
P. J. (Temesvár). Érettségi kell. — **P. J.** (Titel).
Rejtvényei nem közölhetők. — **S. L.** (Budapest).
Előbbi üzenet önnek is szól. — **S. L.** (Igló). Tudósi-
tásait szíveskedjék máskor csak a lap egyik oldalára
írni.

Majálisra és ünnepélyekre.

Szabadbani tűzijátékok.
Kerti tűzijátékok.
Szalon-tűzijátékok.
Terem-díszek.
Papir-guirlandok.
Nemzeti zászlók.
Papir-léggömbök.
Amerikai sárkányok.
Kivilágítási cikkek.
Velencei üveggolyók.
Konfetti.
Serpentin.
Konfetti bombák stb.

Kaphatók

E MERLING ADOLF

tűzijáték-
kotillon- és fáklya-gyárosnál,
Budapest, Gróf Károlyi-u. 26.

Majálisra és ünnepélyekre.

KATZER

udvari
szállító.
Arjegyzék
ingyen.

Hazánk első és legnagyobb

Molykár Ellen

9922

Biztosító Megóvó Intézete

Iroda: VI. Ó-utca 42. szám.

Raktárok: VI., Ó-utca 42., 44. (saját ház), 45.
46. és Uj-utca 43. Budapest.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt,
Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott
középiskolai ifjusági hetilap.

FLÓFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

AZ UTOLSÓ LANTOS.

Regényes korrajz. Irta Gaal Mózes.

Kupak nem állhatta meg a szólást.
— Milyen bora van Báthori Andrásnak hé?
— Sok jó bora lehet, de ennél egy sem különb?
Majd meglátja még vitézséged.
S kacagott a többiekkel.
A kulacsból nem ivott többet; hanem szépec-
kén a szíjnál fogva nyakába akasztotta.
Két hétig tette meg ezt állandóan. Minden-
napra kijárt neki a kulacs, abból a régi «különb»
fajtából.

Harmadnapra kért egy átalagot, s a napi részét
abba töltögette. Nagyon jó bor — mondogatta —
szeretne magával vinni Kassára belőle.

Tizennégy nap alatt sokat megtakarított.

A főukta azon kívül igyekezett az ebédjét is
ilyen «különb»-fajtájúnak készíttetni, s egészségi
szempontból csak keveset adogatni, hiszen ő nem
garabonciás! Ő nem eszik hatszor annyit, mint
más közönséges halandó ember.

Napról-napra jobb szívet mutattak iránta.

Egyszer azt is megtette a főukta, hogy tyúk-
hús helyett csontot küldött neki azzal az üzenet-
tel, hogy varázsoljon reá húst, ha pedig nem
tud húst varázsolni, szopogassa ki a csontból a —
velőt.

Sebők deák nem sokat törődött ezekkel az
otromba boszantásokkal.

Sok ideje akadt. Késő éjjelig elült az asztal
mellett, hol gondolatokba merülve, hol a kes-
keny ablakon beszűrődő holdsugarakon me-
rengve.

Szíve sokszor megszólalt:

— Be nagy bolond vagy te Lantos Sebestyén!
Ott hagytad a fehérre meszelt házat, a pirosarcú

szép asszonyt, kinek az életedet köszönheted, s
miért? Hogy vándor cigányságotat tovább foly-
tathasd. Eltűrod szó nélkül, hogy a csürhe szolgál-
had nevéssen rajtad, mint egy olasz komédiáson,
s durva tréfaival boszantson, mint egy kegyelmen
éheztetett cigányt!

Te apró féreg csúszva-mászva kinnal küzdesz,
bajjal haladsz, magad vagy a magad egyedüli
reménysége, a hazának akarsz javára tenni, s
az a sok ezer hatalmas, kinek a kezében van
pénz, földi jómód — végig heveri selyemmel bé-
lelt locáit, s mástól várja az első buzdítást...

A csendes éj, a sötétségbe kémlelő csillagok, a
mosolygó hold, mintha megértették volna a lan-
tos töprengését, úgy figyeltek gondolkodó arcára,
s olyan némán hallgatták.

XII.

Mégis garabonciás.

Két hét múlva haza érkezett Báthori András.
Kupak alázatosan jelentette, hogy holmi deák-
féle ember keresi két hét óta. Nem lehetett azt
semmiképp lerázni. Itt élőködött az istenadta.
Nem is volt benne köszönet.

— Küld ide, hadd látom, milyen pofája van, —
dörmögött a tulipiros arcú, bizalmatlan tekintetű
főnemes.

De alig, hogy megpillantotta Sebőköt, fel-
ugrott a székről s megölelte szokatlanul nyá-
jasan.

— Isten hozott, öcsém, ennek már örvendek,
Isten hozott még egyszer.

Báthori jól ismerte Sebőköt a nagyszombati
gyülelésről, sokszor elhallgatta szép vitézi énekeit
s mord arca elsímúlt, szívéből lehámlott a kéreg s jó
hazafiúság tüze élénkíté meg szemét.

— Itt foglak jó ideig öcsém, ne szabadkozz.